

må i øvrigt afgøres efter en konkret vurdering af forholdet mellem den pågældende og den, som sagen drejer sig om.

Den eneste *offentlige myndighed*, der i dag kan tage initiativ til en umyndiggørelsessag, er politimesteren (politidirektøren). Det er udvalgets opfattelse, at politiets kompetence bør opretholdes, men at politiet ikke bør have samme centrale stilling som i dag. Udover at give kommunalbestyrelsen, det vil i praksis sige det udvalg i kommunen, som har ansvar for det sociale område, adgang til at fremsætte anmodning, har Justitsministeriet endvidere tillagt amtsrådet kompetence hertil, idet der på tilsvarende måde skønnes at kunne være behov for i amtskommunalt regi at fremsætte anmodning om værgemål.

Det er derimod ikke fundet hensigtsmæssigt, at andre administrative myndigheder, herunder statsamterne, judicielle myndigheder eller advokater, der ikke repræsenterer en klient omfattet af den afgrænsede kreds efter loven, skal kunne tage initiativ til en sag om værgemål.

I overensstemmelse med de nugældende regler foreslås det, at personer og myndigheder, der kan fremsætte anmodning om iværksættelse af værgemål, også kan fremsætte anmodning om ændring eller ophævelse af værgemål. Det foreslås endvidere, at statsamterne skal have mulighed for at tage selvstændigt initiativ til ændring eller ophævelse af værgemål, idet det forekommer uhensigtsmæssigt, hvis statsamtet – såfremt det konstateres, at der er grundlag for ophævelse eller ændring af værgemålet – skal gå den omvej at rette henvendelse til politiet eller de sociale myndigheder.

Udvalget har derimod ikke fundet anledning til at indføre en *pligt* for offentlige myndigheder til at gribe ind eller til selvstændigt at tage initiativ til værgemål.

Det foreslås, at anmodninger efter forslagens § 5 og §§ 7 – 10, jf. nærmere herom de almindelige bemærkninger afsnit 5.2.1., skal sendes til statsamtet. Anmodes der tillige om fratagelse af den retlige handleevne efter § 6, skal anmodningen sendes til retten.

5.2.4. *Partsstillingen i en værgemålssag*

Fastlæggelsen af partsstillingen har i de administrative sager navnlig betydning for myndighedens pligt til at underrette om sagen og give adgang til kontradiktion, ligesom det har betydning for, hvem der skal have en begrundet afgørelse og vejledning om klagemulighed og mulighed for domstolsprøvelse. Under retssager har partsstillingen betydning for, hvem der har beføjelser under processen, bl.a. til at føre beviser og procedere.

Det foreslås i overensstemmelse med det almindelige forvaltningsretlige partsbegreb, at den, der begæres sat under værgemål, har partsstatus under sagens behandling i statsamtet. Det samme gælder

den, der har taget initiativet ved at rette henvendelse til statsamtet.

Om stillingen som part under rettens behandling af sager om værgemål henvises til retsplejelovens § 459 i forslaget til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ændringer som følge af værgemålsloven).

5.2.5. *Sagens oplysning og underretning om afgørelser m.v.*

Det foreslås, at officialprincippet, dvs. princippet om at den kompetente myndighed selv sørger for sagens oplysning, fortsat skal gælde i alle sager om værgemål.

I lovforslaget er der endvidere foreslået visse minimumskrav med hensyn til de oplysninger, der skal foreligge i sagen. I sager om værgemål efter lovforslagets § 5 eller § 6 skal der således indhentes en lægeerklæring om helbredstilstanden, og hvis vedkommende bor på institution tillige en erklæring fra personalet på institutionen. I andre værgemålssager, dvs. i sager om samværgemål efter § 7, i visse sager om ændring af værgemålet efter § 9 og i sager om ophævelse efter § 10, kan en lægeerklæring eller institutionsudtalelse indhentes, hvis det findes nødvendigt. Det foreslås endvidere, at der skabes hjemmel for, at statsamtet og retten kan indhente lægeerklæringer og institutionsudtalelser uden samtykke fra den, sagen angår. Der er ikke fundet grundlag for at foreslå pligt for den, som sagen angår, til at underkaste sig lægeundersøgelse.

Der foreslås endvidere i værgemålssager, der behandles af *statsamtet*, en hovedregel om, at den, som sagen angår, har ret til at gøre sig bekendt med grundlaget for den påtænkte afgørelse og til at afgive en skriftlig eller mundtlig udtalelse til sagen. Parts høring kan imidlertid undlades, hvis vedkommende ikke med nytte kan udtale sig om spørgsmålet. Med det foreslåede kriterium vil der også skulle indhentes en udtalelse fra den pågældende, selv om denne på forhånd har givet samtykke til foranstaltningen. Undtagelsen vil imidlertid i praksis formentlig dække størstedelen af sagerne, således at sagerne som regel vil kunne afgøres på skriftligt grundlag. Dette gælder imidlertid ikke sager om værgemål efter § 5, stk. 2, eller samværgemål efter lovforslagets § 7, hvor det kræves, at den pågældende selv anmoder om iværksættelse af værgemålet, idet det under et møde i statsamtet i disse tilfælde bl.a. skal søges belyst, om ønsket er tilstrækkeligt overvejet.

For værgemålssager, der behandles af *retten*, foreslås det, at den pågældende skal udtale sig i et retsmøde, medmindre det i det konkrete tilfælde ikke skønnes påkrævet.

Under hensyn til sagernes karakter og for at øge retssikkerheden og tilgodese interesserne hos slægtninge, der ikke er parter, foreslås, at ægtefællen og en eventuel værge som udgangspunkt skal underrettes om, at der er indledt en sag om værgemål, herun-